

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
ВК 4.2 "Основи екологічного виховання учнів"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3; годин - 90; змістовних модулів - 3
Семестр, Рік	VII /4
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Тригуб Валентина Іванівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Контактний телефон	(067)9362321
E-mail:	v.trigub07@gmail.com
Робоче місце	кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Консультації	очні консультації: середа з 16.00-18.00

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

e-mail: v.trigub07@gmail.com

телефон: (067)9362321.

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика).

Вибіркова дисципліна "Основи екологічного виховання учнів" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів зі спеціальності 014 «Середня освіта (Географія)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є - система наукових знань щодо екологічної освіти та виховання школярів в процесі навчання географії в середніх загальноосвітніх закладах.

Пререквізити курсу: лекційний курс та практичні заняття з курсу " Основи екологічного виховання учнів" викладається після засвоєння студентами дисципліни «Основи фізичної географії», «Основи суспільної географії», «Ґрунтознавство», «Біогеографія з основами екології», «Основи охорони праці та БЖД», «Географія світового господарства», «Фізична географія материків і океанів», Географія в ЗОНЗ», «Географія України та методика її навчання і викладання», «Економічна і соціальна географія України та методика її викладання».

Метою викладання курсу є підготовка висококваліфікованих вчителів географії, які здатні здійснювати екологічну освіту та виховання школярів в процесі навчання географії в середніх загальноосвітніх навчальних закладах.

Завдання дисципліни: - надання знань щодо загальних положень екологічної освіти; формування знань щодо проблемних питань екологічної освіти та виховання учнів; формування вмій та навичок щодо організації навчально-виховного процесу вивчення географії в школі; формування навичок щодо екологічного викладання географії в школі.

Очікувані результати. Студенти повинні:

знати:

– основні поняття “екологічна освіта”, “екологічне виховання”, “екологічна вихованість”;

- основні ідеї та цілі екологічної освіти в загальноосвітній школі;
- функції екологічної освіти школярів;
- форми та засоби екологічного виховання школярів;
- проблеми середньої географічної освіти в Україні;
- проблеми екологічної освіти та виховання школярів;
- особливості методів, методичних прийомів і організаційних форм навчання географії в школі з екологічною направленістю;
- компоненти екологічної культури;
- види екологічної компетентності школярів;

вміти:

- сформулювати цілі екологічної освіти географії в середній школі;
- сформулювати екологічний світогляд школярів під час вивчення географії;
- аналізувати зміст і структуру шкільних підручників з географії на предмет їх використання в екологічній освіті та вихованні учнів;
- організувати навчально-виховний процес викладання географії з екологічним аспектом;
- сформулювати екологічну направленість занять з географії в школі.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (34 год.) та практично-семінарських занять (14 год.), організації самостійної роботи студентів (42 год.).

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практично-семінарських заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація Power Point); практичні (практичні роботи); робота з підручником (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Загальні положення екологічної освіти. Сучасні проблеми екологічного виховання школярів

Тема 1. Загальні питання екологічної освіти.

Тема 2. Загальні питання екологічного виховання учнів.

Тема 2. Екологічна освіта як основа екологічного виховання учнів.

Тема 4. Екологічна компетентність школярів та методика її формування.

Тема 5. Основні напрямки сучасного екологічного виховання учнів.

Тема 6. Основні методи формування екологічної культури учнів.

Змістовний модуль 2. Методи навчання екологічного спрямування на уроках географії.

Тема 7. Пояснювально – ілюстративний.

Тема 8. Репродуктивний.

Тема 9. Проблемний.

Тема 10. Частково-пошуковий.

Тема 11. Дослідницький.

Змістовний модуль 3. Екологічна освіта на уроках географії в середній школі.

Тема 12. Екологічна компонента як обов'язковий мінімум змісту загальноосвітніх програм з географії.

Тема 13. Формування екологічного світогляду школярів під час вивчення географічних дисциплін.

Тема 14. Теоретико-методичні аспекти використання опорних конспектів в експериментально-методичній підготовці майбутніх учителів географії.

Тема 15. Потенціал шкільного курсу географії в екологічній освіті та вихованні учнів.

Рекомендована література

Основна

1. Довгань Г. Д. Дидактичні матеріали до уроків географії 7 кл. /Г. Д. Довгань – Х.: Ранок: Веста, 2008. – С. 36-37.
2. Йоганзен В. Г. Основные принципы и формы природоохранительного просвещения /В. Г. Йоганзен // О преподавании основ охраны природы в педвузах. – 1971. Вып.1 – С. 5-7.
3. Екологічна освіта в школі: нестандартні уроки, виховні заходи / [Автор-упорядник Т. Ф. Рябчук]. - Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада», 2008. - 192 с.
4. Екологічна освіта та виховання учнівської молоді в іграх і тренінгах: Методичні рекомендації для вчителів, вихователів, керівників гуртків. - К.: Основа, 2003. - 132 с.
5. Екологічне виховання школярів: Методичний посібник для учнів, вчителів та студентів природничих факультетів. - Тернопіль, 1995. - 143 с.
6. Екологічна освіта та виховання учнівської молоді в іграх і тренінгах: Методичні рекомендації для вчителів, вихователів, керівників гуртків. - К.: Основа, 2003. – 132 с.
7. Екологічна стежка (методика, організація, характеристика модельної стежки «Лісники» / Під ред. д-ра біол. наук., проф. Я. П. Дідуха. - К.: Фітосоціоцентр, 2000. – 88 с.
8. Копилець Є. Уроки географії, спрямовані на виховання екологічних ціннісних орієнтацій школярів /Є. Копилець //Географія та основи економіки в школі, 2011. – №11/12. – С. 35-38.
9. Корнеєв В. П. Інноваційність – важлива ознака сучасної географічної освіти / В. П. Корнеєв, Л. І. Круглик // Географія. – 2009. – №17. – С. 2-4.
10. Корнус А.О. Оптимізація структури діючої навчальної програми шкільного курсу фізичної географії України / А. О. Корнус, Г. О. Бондаренко // Географічна наука і освіта в Україні: Зб. на- ук. пр. – К.: Фітосоціоцентр, 2000. – С. 76-77.
11. Кочуров Б.И. Интеграция географии и экологии: системный подход // География в школе. - 1998. - №6. - С. 15–21.
11. Крушніцький М. С. Формування екологічних знань та вмій сільських школярів у процесі вивчення фізичної географії: автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (географія)» / М.С. Крушніцький. – К. : Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2010. – 21 с.
12. Кучер Т. В. Экологическое образование учащихся в обучении географии : пособие / Т. В. Кучер. – М. : Просвещение, 1990. – 127 с.
13. Левитес Д. Г. Педагогические технологии : Учебник / Д. Г. Левитес. -Москва : ООО "Научно-издательский центр ИНФРА-М", 2017. - 403 с.
14. Матрусов И. С. Школа и охрана природы / И. С. Матрусов. – М. : Знание, 1976. – 64 с.
15. Писарчук Є. А., Кухта А. М. Екологічне виховання учнів/ Є. А. Писарчук, А. М. Кухта -К.: Радянська школа, 1990. -86 с.
16. Прохорова Л. А. Готовність майбутніх вчителів географії до екологічного виховання учнівської молоді у сучасній загальноосвітній школі / Л. А. Прохорова, Т. В. Зав'ялова, О. В. Непша // Екологія – філософія існування людства: зб. наук. праць. –Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2018. – С. 96– 100.
17. Тонка Ю.В. Використання інноваційних методів навчання у формуванні екологічної сві- домості учнів на уроках географії / Ю. В. Тонка // Таврійський вісник освіти. – 2013. – №1 (41). – С. 259-264.
16. 17.

Додаткова

1. Анісімова С. В. Екологія: Навчальна книга для учнів загальноосвітньої школи / С. В.Анісімова, О. В.Рибалова, О. В. Поддашкін. - К.: Грамота, 2001. – 135с.
2. Дубяга С. М. Формування поняття про екологічні зв'язки в природі в учнів початкових класів на уроках «Природознавства» / С. М. Дубяга, О. В. Непша, Г. І. Дорошко // Екологія – філософія існування людства: зб. наук. праць/за заг. ред. М. М. Радевої, В. М. Коломієць. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2018. – С. 24–27.

3. Дубяга С.М. Експедиція в природу як форма організації навчального процесу з природознавства у початковій школі / С. М. Дубяга // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції із міжнародною участю «Північне Приазов'я: проблеми регіонального розвитку у міжнародному контексті», Мелітополь, 14.09.2017 р. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2017. – С. 19–22
4. Іванова В. М. Екологічні проблеми використання геологічного середовища людиною / В. М. Іванова, О. В. Непша // Роль освіти у формуванні життєвих цінностей молоді: матеріали регіональної науково-практичної конференції студентів і молодих учених (02 грудня 2016 р.)/ Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. – С. 177–179.
5. Іванова В. Екологічна освіта та природоохоронна робота навчальних закладах держави / В. Іванова, О. Косьяненко // Еврика. – 2015. – №2. – С. 59– 61.
6. Іванова В. М. Екологічні проблеми використання геологічного середовища людиною / В. М. Іванова, О. В. Непша // Роль освіти у формуванні життєвих цінностей молоді: матеріали регіональної науково-практичної конференції студентів і молодих учених (02 грудня 2016 р.)/ Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. – С. 177–179.
7. Іванова В. Екологічна освіта та природоохоронна робота навчальних закладах держави / В. Іванова, О. Косьяненко // Еврика. – 2015. – №2. – С. 59– 61.
- Мацюра О. В. Екологічна стежка як активний засіб формування принципів екологічного гуманізму / О. В. Мацюра, А. М. Солоненко // Постметодика. – 2005. – №4-5. С. – 72–75.
8. Прохорова Л. А. Екологічна освіта в міжпредметних зв'язках географії і біології / Л. А. Прохорова, Т. В. Зав'ялова, О. В. Непша // Екологічна стратегія майбутнього: досвід і новації: матеріали Всеукраїнської науково- практичної конференції (30-31 березня 2017 р., Умань). – Умань: Видавець «Сочинський М.М.», 2017. –С. 136–138.
9. Прохорова Л. А. Екологічна освіта та виховання молоді як основа екологічної культури суспільства / Л. А. Прохорова, Т. В. Зав'ялова, О. В. Непша // Дискурс в умовах мінливості соціокультурного простору: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю до 95-річчя Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (20-21 квітня 2018 р). – Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Богдана Хмельницького. – С. 143–146.
10. Прохорова Л. А. Етичний аспект екологічної свідомості / Л. А. Прохорова // Соціальні та екологічні технології: актуальні проблеми теорії і практики: матеріали XI Міжнародної Інтернет-конференції (Мелітополь, 22-24 січня, 2019 року) /за заг. ред. В.І. Лисенка, Н.М. Сурядної. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2019. – С. 128–130.
11. Пустовіт Г. П. Теоретико-методологічні основи екологічної освіти і виховання учнів 1-9 класів у позашкільних навчальних закладах / Г. П. Пустовіт. - Луганськ, 2004. - 540 с.
12. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості // Вибр. твори у 5-ти томах. – Т. 1. – С. 535. 13. https://vk.com/wall-24483285_1234965
13. Сценарії екологічних заходів. - Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада», 2007. - 368 с.
14. Тамбовцев Г. Роль і значення екскурсій у природу в екологічному вихованні школярів / Г. Тамбовцев, В. Іванова, Т. Сапун // Формування стратегій міжкультурної комунікації особистості учня в онтогенезі: від методики до методології: тези Міжнар. наук.-практ. конф. (13–14 вересня 2018 р.). – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В, 2018. – С. 208–210.
15. Федорова О. В. Організація природоохоронної роботи учнівської молоді в школах країни: історичний аспект / О. В. Федорова // Проблемы современного педагогического образования. – 2015. – №48-2. – С

Електронні інформаційні ресурси

1. Географія 6-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalniprogrami-5-9-klas>.
2. Екологічне виховання студентів вищих навчальних закладів I - II рівнів акредитації будівельного профілю: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.07 / С. В. Сапожников; Херсон. держ. ун-т. - Херсон, 2006. - 20 с. <http://www.nbu.gov.ua/ard/2006/06ssvabp.zip>.
3. Екологічна освіта - важливий чинник формування особистості старшокласника / А. В. Іванченко // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. - 2003. - N 13. - С.13-15. <http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03iavfos.zip>
4. Екологія. Програми для навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту, академічний, профільний). 10-11 кл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>
5. Назаренко Т. Г. Формування в учнів екологічної компетентності на уроках географії [Електронний ресурс] / Т. Г. Назаренко // Український педагогічний журнал. – № 1. – Київ, 2017. – С. 59–65. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/707470/1/Nazarenko_%D0%A3%D0%9F%D0%96.pdf. –
6. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів: Географія. 6-9 класи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>
7. Про концепцію екологічної освіти в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon-inormativ.info/index.php/component/lica/?base=1&id=136616&menu=114050&view=text>
8. Регіональна економічна і соціальна географія (Африка, Латинська Америка, Азія, Англо-Америка, Австралія й Океанія): навч.-метод. комплекс для змішаного (очно-дистанційного навчання) на базі онлайн платформи Google Class [Електронний ресурс] / Л. В. Бурман, О. В. Бондаренко. – 2017. – Режим доступу: <https://classroom.google.com/c/NzgyNjAyOTY3OFpa>.

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Поточний контроль			Модульний контроль	Сума балів
Змістовний модуль 1 (Т1-Т6)	Змістовний модуль 2 (Т7-Т11)	Змістовний модуль 3 (Т12-Т15)		
25	20	25	30	100

T1, T2 ... T15 – теми змістовних модулів.

Підсумковий контроль за дисципліною – залік. Залік складає студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для заліку (60) допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладання МК, за яку отримана незадовільна оцінка.

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквиумів і звітів. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання які вимагають від студента систематичну самостійну роботу.